

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 27.5.2013
COM(2013) 308 final

POROČILO KOMISIJE SVETU

**Posebno poročilo o spremljanju raziskovalnih dejavnosti na področju jedrske varnosti
in zaščite, ki jih podpira okvirni program Euratom 2012–2013**

{SWD(2013) 187 final}

POROČILO KOMISIJE SVETU

Posebno poročilo o spremljanju raziskovalnih dejavnosti na področju jedrske varnosti in zaščite, ki jih podpira okvirni program Euratom 2012–2013

1. UVOD

V skladu s členom 6(1) Okvirnega programa Evropske skupnosti za atomsko energijo za dejavnosti na področju jedrskih raziskav in usposabljanja (2012–2013)¹, (v nadaljnjem besedilu: 7OP + 2) naj bi se „v začetku leta 2013 Svetu predložilo posebno poročilo o spremljanju, namenjeno izvajanju dejavnosti iz okvirnega programa, ki so povezane z jedrsko varnostjo in zaščito.“

Komisija je obveznost poročanja izpolnila tako, da je pripravila to poročilo in priloženi delovni dokument služb Komisije². To poročilo zajema posredne ukrepe, ki jih izvaja Generalni direktorat Komisije za raziskave in inovacije, kot tudi neposredne ukrepe, ki jih izvaja Skupno raziskovalno središče (JRC), v njem pa so obravnavane raziskovalne dejavnosti, povezane z jedrsko varnostjo in zaščito ter radiološko zaščito.

Cilj raziskav na področju jedrske varnosti je zaščita ljudi in okolja pred škodljivimi učinki ionizirajočega sevanja. Zadevajo široko področje določb, ki sega od projektiranja jedrskih objektov do njihove gradnje in obratovanja ter dokončne razgradnje, vključno z odlaganjem radioaktivnih odpadkov.

Varstvo pred sevanji se nanaša na zaščito pred ionizirajočimi sevanji in njihovo varno uporabo, med drugim za medicinsko slikanje in terapijo ter uporabo virov sevanja pri industrijski radiografiji.

Raziskave na področju jedrske varnosti obsegajo področja preverjanja zaščitnih ukrepov, odkrivanja in preprečevanja širjenja jedrskega orožja pa tudi odkrivanja in odzivanja na zlonamerna dejanja z jedrskimi in radioaktivnimi materiali ter se obravnavajo izključno v okviru neposrednih ukrepov Skupnega raziskovalnega središča.

Poleg tega je treba poudariti, da Euratomove raziskovalne dejavnosti na področju jedrske varnosti in zaščite ne obravnavajo le vprašanj, povezanih s proizvodnjo električne energije, temveč zajemajo tudi uporabo ionizirajočih sevanj v različne namene v raziskavah, industriji, zdravstvu in medicini.

2. GLAVNE UGOTOVITVE

Po nesreči v Fukušimi leta 2011 je bil glavni cilj okvirnega programa Euratom za dejavnosti na področju jedrskih raziskav in usposabljanja (2012–2013) preusmerjen na področje jedrske varnosti in zaščite.

¹ Sklep Sveta 2012/93/Euratom, UL L 47, 18.2.2012, str.25.

² Delovni dokument služb Komisije (SWD(2013) 187 final) – posebno poročilo o spremljanju raziskovalnih dejavnosti na področju jedrske varnosti in zaščite, ki jih podpira okvirni program Euratom (2012–2013).

Priloženi delovni dokument služb Komisije vsebuje podrobne informacije o ključnih raziskovalnih dejavnostih za doseg tega cilja, ki so bile opravljene z neposrednimi in posrednimi ukrepi.

2.1. Raziskovanje s sodelovanjem

Posredni ukrepi na področju raziskav jedrske cepitve vključujejo naslednje dejavnosti: ravnanje z radioaktivnimi odpadki, reaktorske sisteme, varstvo pred sevanjem, infrastrukturo, človeške vire, mobilnost in usposabljanje ter medsektorske ukrepe.

Del Euratomovega programa, ki se nanaša na varnost, je bil z visoko prednostjo obravnavan že v okviru prejšnjega sedmega okvirnega programa (2007–2011). Po novi usmeritvi, ki jo je določil Svet leta 2011, je bil v Euratomovih delovnih programih za leti 2012 in 2013 popoln poudarek na jedrski varnosti. Rezultat tega je bistveno večji poudarek na varnostnih vidikih, tako da je zdaj več kot 90 % sredstev namenjenih za ukrepe sodelovanja pri raziskavah. Ker jih je bilo treba uskladiti z drugimi nejedrskimi in medsektorskimi področji, je mogoče pojasniti, zakaj ta delež ni dosegel 100 %.

Z vidika porazdelitve podprtih področjih je okvirni program 7OP + 2 povečal relativni pomen infrastrukture, človeških virov in medsektorskih ukrepov, da bi okrepil evropske zmogljivosti za razvoj osnovnega znanja na področju varnosti.

2.2. Neposredni ukrepi

Skupno raziskovalno središče Komisijo in države članice podpira z glavnimi dejavnostmi pri izpolnjevanju njihovih obveznosti iz Pogodbe Euratom na področju: ravnanja z jedrskimi odpadki in vplivov na okolje; varnosti jedrskih objektov in gorivnega cikla; jedrske zaščite, zaščitnih ukrepov in neširjenja orožja. V okviru sedmega okvirnega programa in 7OP + 2 so se izvajale tudi medsektorske dejavnosti, na primer mednarodno sodelovanje, standardizacija ter izobraževanje in usposabljanje.

V okviru vsake teme so se izvajale raziskovalne in razvojne dejavnosti. Razviti so bili znanstveni in tehnični podatki, v posebnih primerih pa zagotovljena podpora politiki Euratoma. Usklajen je bil delovni program, da se ohrani primerno ravnovesje med znanstvenimi rezultati, končnimi izsledki, ki jih zahtevajo deležniki, in ad hoc podporo politiki.

Preusmeritvam, ki so bile opravljene že v letu 2011 kot takojšen odziv na dogodke v Fukušimi, je sledil dodaten poudarek na dejavnostih Skupnega raziskovalnega središča na področju jedrske varnosti v letih 2012 in 2013. Prednostno je bila na primer obravnavana podpora izvajanju medsebojnih pregledov „stresnih testov“ v jedrskih elektrarnah v EU. V skupnem raziskovalnem središču je bila uvedena tudi nova dejavnost modeliranja jedrskih nesreč in obvladovanja hudih nesreč, da bi prispevali k raziskovalnim dejavnostim EU in IAEA na tem področju po nesreči v Fukušimi.

Na področju zaščite sta bila kot prednostna naloga določena prispevek k izvajanju akcijskega načrta EU-CBRN (kemični, biološki, radiološki, jedrski) ter podpora DG DEVCO pri vzpostavitvi centrov odličnosti za CBRN v državah izven EU.

Poleg tega so bile med dejavnosti Skupnega raziskovalnega središča na jedrskem področju vključene raziskave o razgradnji jedrskih elektrarn s poudarkom na ustreznem izobraževanju in usposabljanju. To pobudo Skupnega raziskovalnega središča je podprl Evropski parlament.

3. ZAKLJUČEK

Po dogodkih v Fukušimi marca 2011 je Svet menil, da bi morale biti raziskave Euratoma na področju jedrske cepitve bolj osredotočene na varnostne in zaščitne vidike. Iz delovnega dokumenta služb Komisije, ki je priložen temu poročilu, je razvidno, da ta preusmeritev raziskovalnih prizadevanj dejansko že poteka v okviru programa Euratom za obdobje 2012–2013.